

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Факультет комп'ютерних наук
Кафедра інтелектуальних інформаційних систем

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

Котляр Ю.В.

“25” 08 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

АСИСТЕНТСЬКА ПРАКТИКА

Спеціальність 122 «Комп'ютерні науки»

Розробник

В.о. завідувача кафедри

Гарант освітньої програми

Декан факультету комп'ютерних наук

Начальник НМВ

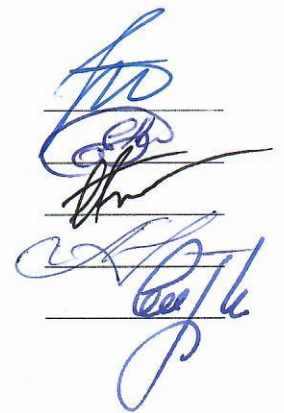
Болюбаш Н.М.

Сіденко Є.В.

Гожий О.П.

Бойко А.П.

Шкірчак С.І.

Миколаїв – 2022 рік

1. Опис освітньої компоненти

Найменування показника	Характеристика освітньої компоненти	
Найменування освітньої компоненти	Асистентська практика	
Галузь знань	12 – Інформаційні технології	
Спеціальність	122 – Комп’ютерні науки	
Спеціалізація (якщо є)	-	
Освітня програма	Інтелектуальні інформаційні системи	
Рівень вищої освіти	Магістр	
Статус освітньої компоненти	Нормативна	
Курс навчання	II	
Навчальний рік	2022-2023	
Номер семестрів:	Денна форма	Заочна форма
	3 семестр	-
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	4,5 кредитів / 135 годин	
Структура освітньої компоненти:	Денна форма	Заочна форма
	-	-
	-	-
	135	-
Відсоток аудиторного навантаження	0%	-
Мова викладання	Українська	
Форма проміжного контролю	-	
Форма підсумкового контролю	Диф. залік	

Вступ

Відповідальним етапом у професійному становленні майбутнього фахівця з інформаційних технологій, викладача дисциплін з комп’ютерних технологій є асистентська педагогічна практика. Асистентська практика є складовою частиною професійної підготовки фахівців на другому рівні вищої освіти „магістр” і завершальним етапом практичної підготовки студентів університету до професійно-педагогічної діяльності.

Професійне спрямування магістерської програми у напрямі викладацької діяльності – це вирішення кількох важливих для людини і суспільства проблем: отримання додаткового соціального захисту (в жорстких умовах ринку праці суттєво загострюється проблема працевлаштування); підвищення рівня підготовки до професійної діяльності за рахунок психолого-педагогічної компоненти освіти; підвищення рівня гуманітарної підготовки, оскільки психолого-педагогічні дисципліни безпосередньо стосуються людини та її суб’єктивних відносин.

Основними нормативними актами, що регламентують організацію і проходження практики магістрантами є Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затверджене наказом Міносвіти України № 93 від 8 квітня 1993 року (із змінами, внесеними згідно з наказом

Міносвіти № 351 від 20 грудня 1994 року) та Положення про проведення практики в Чорноморському національному університеті ім. Петра Могили, схвалене Вченою радою та затверджене ректором ЧНУ ім. П. Могили 27 серпня 2020 року, протокол № 11 (https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/06/Polozhennya_pro_provedennya_praktiki_v_CHNU-1.pdf).

Асистентська практика завершує психолого-педагогічну підготовку студентів до викладацької діяльності, що розглядається як професійне спрямування навчальних дисциплін психологічної та педагогічної спрямованості: застосування активних методів, засобів та форм навчання при викладанні дисциплін з комп'ютерних технологій, розроблення дидактичних матеріалів, планування та проведення занять.

За навчальним планом підготовки магістрів спеціальності 122 „Комп'ютерні науки” асистентська практика проводиться у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації у 3 семестрі. До практики допускаються магістранти, що не мають академічної заборгованості за попередні семестри навчання у магістратурі. Тривалість практики – три тижні, кількість кредитів ECTS – 4,5.

Перелік баз практики пропонується магістрантам на початку семестру практики з урахуванням їх схильності до педагогічної роботи в різних ланках освіти. Магістранти можуть самостійно обрати для себе місце проходження асистентської практики.

Базами асистентської практики є навчальні заклади та їх структурні підрозділи, які відповідають вимогам програми практики. До переліку баз асистентської практики входять кафедри у складі вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації, які здійснюють викладання дисциплін з комп'ютерних технологій, у тому числі кафедри факультету комп'ютерних наук Чорноморського національного університету імені Петра Могили.

II. Мета і зміст практики

Метою практики є формування педагогічної компетентності магістрантів, формування та закріплення педагогічних умінь і навичок, здобутих при отриманні кваліфікації магістра, вдосконалення знань, необхідних для роботи у вищих навчальних закладах, формування вмінь застосовувати їх у навчально-виховному процесі під час виконання функцій викладача.

Відповідно до ОПП асистентська практика направлена на формування перерахованих нижче компетентностей.

1. Загальні компетентності:

ЗК02: здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК03: здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;

ЗК05: здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

ЗК06: здатність бути критичним і самокритичним;

ЗК08: здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

2. Спеціальні(фахові) компетентності:

СК01: усвідомлення теоретичних засад комп'ютерних наук.

Проходження асистентської практики направлене на формування у магістрантів наступних програмних результатів навчання:

РН1: мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері комп'ютерних наук і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері комп'ютерних наук та на межі галузей знань;

РН3: зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію у сфері комп'ютерних наук до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються;

РН5: оцінювати результати діяльності команд та колективів у сфері інформаційних технологій, забезпечувати ефективність їх діяльності;

РН19: аналізувати сучасний стан і світові тенденції розвитку комп'ютерних наук та інформаційних технологій.

Зміст і послідовність практики визначаються цією програмою згідно з навчальним планом. Практика проходить у формі виконання слухачами визначених цією програмою загальних та заснованих на них індивідуальних завдань.

У результаті проходження практики магістрант повинен **ознайомитися з:**

- 1) структурою вищого навчального закладу, основними напрямками навчально-виховної, методичної та наукової роботи, формами й методами організаційної та навчально-методичної роботи;
- 2) організацією роботи кафедри та навчально-методичним забезпеченням (навчальні плани, робочі програми, навчально-методичні комплекси);
- 3) вимогами до написання конспектів лекцій і практичних занять по дисциплінам із комп'ютерних технологій;
- 4) поглибленими та розширеними теоретичними знаннями із спеціальних і психолого-педагогічних дисциплін, набутими студентами раніше з метою застосування їх у вирішенні конкретних педагогічних завдань під час проходження практики;
- 5) досвідом, змістом та сутністю викладацької роботи, морально-етичними якостями викладача вищої школи, індивідуальним творчим стилем педагогічної діяльності.

У результаті проходження практики магістрант повинен **набути та сформувати:**

- 1) уміння спостерігати за навчальним процесом у вищому навчальному закладі, аналізувати та планувати свою роботу як викладача;
- 2) психолого-педагогічні та методичні уміння викладання дисциплін з комп'ютерних технологій у системі вищої школи, уміння застосовувати сучасні технології і методики навчання;
- 3) уміння організації основних форм навчання у вищій школі, навички проведення практичних та лабораторних занять з комп'ютерних технологій у вищому навчальному закладі;

- 4) уміння застосовувати різні методи і засоби поточного і підсумкового контролю рівня знань студентів, навички організації і проведення консультацій студентам;
- 5) уміння професійного і педагогічного спілкування зі студентською аудиторією;
- 6) потребу в самоосвіті, творчий підхід до виконання професійних обов'язків викладача, уміння самостійно приймати рішення й нести за них відповідальність.

III. Загальні завдання практики

Для успішного проходження практики під керівництвом керівників практики **магістранти повинні:**

- 1) брати участь у зустрічі з керівниками факультету, кафедри, викладачами за місцем проходження практики;
- 2) розробити індивідуальний робочий план практики;
- 3) відвідувати заняття викладачів-наставників;
- 4) детально вивчити навчальні плани і робочі програми дисциплін з комп'ютерних технологій спеціальностей тих академічних груп вищого навчального закладу, в яких проходить практика;
- 5) підготувати деталізований план-конспект лекції з використанням інноваційних педагогічних технологій, підготувати конспект практичного заняття, що буде проводитись самостійно, узгодити тексти з викладачем і керівником практики;
- 6) провести самостійно одне практичне чи лабораторне заняття за навчальним планом, розкладом і програмою дисципліни з комп'ютерних технологій бази практики, після проведення підготувати самоаналіз і подати керівнику практики;
- 7) провести консультацію студентам по дисциплінам з комп'ютерних технологій, що викладалися практикантом;
- 8) виконати індивідуальне завдання, яке практиканту дається керівником практики;
- 9) відвідувати і брати участь в обговоренні занять своїх товаришів, подати керівнику практики письмовий аналіз відвіданого заняття;
- 10) бути присутнім на всіх заходах організаційного характеру, що проводяться на базі практики (сесії, засідання, наради, семінари тощо), щодня перебувати на кафедрі вищого навчального закладу незалежно від наявності своїх занять;
- 11) систематично вести записи про проходження практики, подавати їх керівникові практики на перевірку;
- 12) по закінченню практики магістранти готують необхідну документацію до звіту та подають звітну документацію на кафедру не пізніше як за три дні.

IV. Індивідуальне завдання практики

Індивідуальне завдання, над яким потрібно працювати протягом проходження практики, передбачає характеристику особливостей застосування певного методу/технології навчання при вивченні дисципліни комп'ютерного циклу у вищому навчальному закладі, до викладання якої було залучено магістранта під час проходження практики. Метод/технологія навчання обираються студентами зі списку:

1. Проблемний метод навчання.
2. Метод проєктів.
3. Хмарні освітні технології.
4. Дистанційна технологія навчання.
5. Перевернуте навчання.
6. Змішане навчання.
7. Гейміфікація навчання.
8. Метод конструктивізму.
9. Технологія модульного навчання.
10. Технологія розвиваючого навчання.
11. Адаптивне навчання.
12. Навчання на основі досліджень.
13. Мобільне навчання.
14. Навчання з використанням технологій віртуальної та доповненої реальності.
15. Диференційована технологія навчання.
16. Навчання у співробітництві як метод навчання.
17. Дискусійні методи навчання.
18. Інтерактивні методи навчання.
19. Тренінг-методи навчання.
20. Особистісно-орієнтована технологія навчання.
21. Портфоліо.
22. Технологія програмованого навчання.

V. Етапи асистентської практики

Програма проходження асистентської практики передбачає три етапи:

№ п/пр	Етап	Завдання етапу
1	Підготовчий	Ознайомлення з програмою практики і вимогами до оформлення її результатів, вирішення організаційних питань. Аналіз організаційно-функціональних особливостей бази практики, розробка дидактично-методичних матеріалів до майбутніх занять
2	Робочий	Ознайомлення з умовами проходження практики, виконання програми практики, реалізація основних функцій викладача в умовах конкретного вищого навчального закладу

3	Підсумковий	Підготовка звіту про проходження практики, його захист, підсумкове оцінювання результатів практики
---	-------------	--

VI. Організація і керівництво практикою

Магістранти спрямовуються на асистентську практику наказом ректора Чорноморського національного університету імені Петра Могили. Для організації асистентської практики кафедра інтелектуальних інформаційних систем визначає керівника практики від університету із числа викладачів кафедри – професорів та доцентів, який здійснює навчально-методичне керівництво асистентською практикою.

Керівництво асистентською практикою на базах практики здійснюють викладачі дисциплін з комп'ютерних технологій, за якими закріплюються магістранти на час проходження практики. Перелік баз практики та викладачів, які будуть здійснювати безпосереднє індивідуальне керівництво магістрантами-практикантами, визначає кафедра.

Обов'язки керівника практики від університету:

- забезпечує проведення з магістрантами перед початком практики інструктажу про порядок проходження практики: цілі і завдання практики, обов'язки і права керівників практики і практикантів, порядок звітності за роботу під час практики;
- проводить інструктаж з техніки безпеки під час проходження практики;
- готує для надання магістрантам необхідні для проходження практики документи: направлення, програму практики, календарний план, загальні та індивідуальні завдання, методичні рекомендації, вимоги до оформлення звіту практики;
- забезпечує високу якість проходження практики згідно з програмою у тісному контакті з керівником практики від бази практики;
- надає магістрантам методичну допомогу щодо складання індивідуальних планів та оформлення документів;
- контролює виконання магістрантами правил внутрішнього трудового розпорядку, відвідування бази практики;
- проводить консультації з практикантами з методичних питань: вибору методів, засобів та форм навчання при підготовці до занять, перевіряє конспекти занять;
- надає магістрантам допомогу у знайденні шляхів подолання труднощів при підготовці до занять, аналізі помилок та невдач при їх проведенні;
- відвідує заняття, які проводять магістранти-практиканти, оцінює їх та організує колективне обговорення, контролює зроблені практикантами записи про проходження практики;
- знайомить магістрантів із системою звітності з практики, прийнятою на кафедрі, а саме: термінами подання і формою письмового звіту, оформленням інших документів, порядком виконання загальних та індивідуальних завдань, термінами і порядком захисту звітів з проходження асистентської практики;

- узгоджує підсумкову оцінку з практики з керівником практики від бази практики й у складі комісії приймає залік з практики;
- подає завідувачу кафедри письмовий звіт про проведення практики із зауваженнями і пропозиціями щодо поліпшення практики.

Обов'язки керівника практики від бази практики:

- створює необхідні умови для виконання магістрантами-практикантами програми практики, не допускає використання їх для викладання дисциплін, що не відповідають програмі практики;
- узгоджує індивідуальний робочий план і графік проходження практики, теми занять, які магістрант буде проводити самостійно, з урахуванням його пропозицій на основі програми практики, умов і особливостей дисципліни з комп'ютерних технологій, яка викладається;
- надає необхідну методичну допомогу, дає вказівки та завдання магістрантам-практикантам при їх підготовці до проведення занять відповідно до їх робочих програм, планів та графіку;
- відвідує заняття, які проводять магістранти-практиканти, оцінює їх та дає поради з усунення труднощів і недоліків при їх проведенні;
- після закінчення практики дає письмову характеристику на кожного практиканта, в якій, зокрема, відзначає його ділові якості, ставлення до виконання доручень та до викладання дисципліни з комп'ютерних технологій, уміння використовувати набуті знання і самостійно вирішувати питання, а також об'єктивність і рівень підготовленого ним звіту про асистентську практику.

VII. Права і обов'язки магістрантів при проходженні практики

При проходженні практики магістранти мають право:

- на методичне та організаційне забезпечення асистентської практики;
- на методичну та консультативну допомогу з боку керівників асистентської практики.

При проходженні практики магістранти зобов'язані:

- до початку практики одержати від керівника практики консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- своєчасно прибути на базу практики;
- ознайомитися з правилами внутрішнього розпорядку вищого навчального закладу, де вони проходять практику, та їх виконувати;
- у встановлений термін і у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками її керівників;
- систематично робити записи про виконану під час проходження практики роботу, фіксувати спостереження, узагальнення та висновки;
- належним чином оформити звіт та інші матеріали по практиці;
- своєчасно представити звіт та інші матеріали по практиці керівникові практики;
- захистити звіт про проходження практики у визначений термін.

VIII. Звіт про проходження практики

Після закінчення практики магістрант зобов'язаний протягом трьох днів, що слідують за практикою, подати на кафедру у папці наступні **звітні документи**:

- належно оформлений звіт про проходження практики;
- індивідуальне завдання з записами про виконану роботу, завірене керівником за місцем практики;
- характеристику-відгук керівника від бази практики, завірену печаткою установи, де проходила практика;
- додатки до звіту.

Звіт про проходження практики повинен містити відомості про виконання усіх загальних завдань практики та індивідуального завдання практики, висновки та пропозиції. До звіту додаються **додатки**:

- індивідуальний робочий план практики;
- підготовлений під час практики конспект лекції дисципліни з комп'ютерних технологій та конспект проведеного з цієї дисципліни практичного (лабораторного) заняття;
- самоаналіз проведених занять з дисципліни комп'ютерного циклу;
- письмовий аналіз відвіданого навчального заняття, яке проводилося іншим практикантом;
- матеріали по виконанню індивідуального завдання.

Звіт про проходження практики підписує та затверджує керівник практики від бази практики. Підписаний та затверджений керівником практики від бази практики письмовий звіт разом із іншими звітними документами подається на рецензування керівнику практики від університету, який також його підписує та затверджує.

IX. Оформлення звітної документації

Звіт має бути оформлений на стандартних аркушах паперу формату А4, мати обсяг – 15–25 аркушів і містити титульну сторінку, вступ, розкриття змісту практичної діяльності за розділами програми практики, висновки і пропозиції, додатки.

Індивідуальне завдання магістранта містить направлення на практику, календарний план проходження практики, відмітки про виконання програми практики, відгук керівника практики від бази практики і оцінку ним роботи практиканта, відгук керівника практики від університету про роботу магістранта. Бланки індивідуального завдання за формою магістранти отримують під час установчої конференції практики від керівника практики від університету.

Під час проходження практики магістрант щодня робить короткі помітки про те, що він зробив за день для виконання календарного плану проходження практики за наступним планом: дата; зроблені завдання і їх

мета; зміст роботи; досягнути результати; зауваження та пропозиції практиканта, оцінка власної діяльності; зауваження та пропозиції керівника практики. Щонайменше раз на тиждень студент зобов'язаний подавати записи на перегляд керівникам практики від університету та від бази практики, які їх перевіряють, дають письмові зауваження та додаткові завдання.

X. Підведення підсумків практики

Після закінчення терміну практики магістранти звітують про виконання програми та індивідуального завдання. Звіт з практики захищається магістрантом (з диференційованою оцінкою) у комісії, призначеній завідуючим кафедрою з включенням до її складу кандидатів та докторів педагогічних наук. Комісія приймає звіт в університеті протягом перших семи днів після практики. Оцінка за асистентську практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і в залікову книжку магістранта за підписами членів комісії.

Магістранту, який не виконав програму практики без поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно. Магістрант, який отримав негативну оцінку з практики в комісії, відраховується з вищого навчального закладу.

XI. Критерії оцінювання результатів асистентської практики

Успішність проходження магістрантами асистентської практики оцінюється за наступними **критеріями**:

- якість проведеної в ході практики роботи;
- своєчасність виконання завдань практики та надання звіту про проходження практики;
- рівень теоретичної підготовки майбутнього викладача дисциплін з комп'ютерних технологій, рівень оволодіння педагогічними компетенціями, вміннями і навичками;
- обсяг виконаної роботи, що визначалася в якості завдання практики;
- виявлення практикантами творчого новаторського підходу при виконанні завдань практики;
- якість оформлення матеріалу, виконання якого передбачене завданням практики.

Поточний контроль здійснюється керівником практики від університету та керівником практики від бази практики протягом проходження магістрантами асистентської практики шляхом аналізу та оцінки їх систематичної роботи, якості проведення залікових навчальних занять. Підсумковий контроль здійснюється у кінці проходження практики шляхом оцінювання цілісної систематичної педагогічної діяльності магістрантів за час проходження практики.

Практика магістрантів оцінюється за 100-бальною системою:

„відмінно” (90-100 балів) – якщо магістрант систематично відвідував базу практики, доручену роботу проводив на високому педагогічному і організаційно-методичному рівні, проявляв творче ставлення до викладання дисциплін з комп’ютерних технологій при проведенні залікових занять, вчасно надав до кафедри оформлений згідно вимог звіт з проходження практики та інші звітні документи, отримав високу позитивну оцінку від керівника практики від університету та керівника практики від бази практики;

„добре” (75-89 балів) – якщо магістрант систематично відвідував базу практики, доручену роботу проводив на високому методичному рівні, у ході проходження практики успішно вирішував поставлені завдання, однак недостатньо ефективно використовував окремі засоби, форми та методи навчання; проявляючи міцні знання у галузі комп’ютерних технологій й творчо ставлячись до підбору необхідного для залікових занять матеріалу, допустив незначні помилки при їх проведенні; вчасно надав до кафедри оформлений звіт з проходження практики та інші звітні документи і отримав несуттєві зауваження щодо їх оформлення; отримав позитивний відгук від керівника практики від університету та керівника практики від бази практики;

„задовільно” (60-74 балів) – якщо магістрант відвідував базу практики, але в реалізації поставлених завдань допускав помилки, недостатньо ефективно використовував знання з комп’ютерних технологій та методики викладання дисциплін з комп’ютерних технологій, при аналізі проведеної роботи не помічав своїх помилок і недоліків; при оформленні звіту переважна кількість питань висвітлена, але є неточності й окремі логічні помилки; відгук від керівника практики від університету та керівника практики від бази практики про проходження практики в цілому був позитивним;

„незадовільно” (30-59 балів) – якщо магістрант не регулярно відвідував базу практики, не виконав значну частину завдань практики, допустив серйозні помилки при їх виконанні, отримав негативний відгук від керівника практики від університету та керівника практики від бази практики, оформлення звіту та інших звітних документів було недбалим, у звіті висвітлені та розкриті не всі питання, відсутні окремі структурні одиниці звіту.

XII. Рекомендована література

Базова

Нормативно-правові акти

1. Закон України „Про вищу освіту” від 1.07.2014 № 1556-VII (зі змінами у поточній редакції від 28.07.2022, підстава – 2471-IX). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.

2. Постанова Міністерства освіти України „Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України” від 8.04.1993 № 93 (зі змінами згідно наказу Міносвіти України № 351 від 20.12.1994). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93#Text>.

3. Крамаренко І.С. Ночвінова О.В. Збірник нормативно-правових актів щодо матеріально-технічного забезпечення галузі освіти. Інноваційна діяльність. – Київ: ІМЗО, 2019. – 80 с. Режим доступу: <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2019/07/ostatochna-innovatsijna.pdf>

Підручники, методичні та дидактичні матеріали

1. Болюбаш Н.М. Асистентська практика: методичні рекомендації з організації та проходження асистентської практики магістрантами спеціальностей 122 «Комп'ютерні науки», 124 «Системний аналіз». – Миколаїв : вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. – 44 с. (Методична серія: вип. 342)

2. Вітвицька С.С., Андрійчук Н.М. Основи педагогіки вищої школи: навчально-методичний посібник для студентів закладів вищої освіти / 2-ге вид. перероб. і доп. – Житомир: Вид-во ЖДУ, 2019. – 312 с.

3. Мірошніченко В.І., Гончаренко О.А., Тушко К.Ю. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник / В.І. Мірошніченко, О.А. Гончаренко, К.Ю. Тушко. – Хмельницький: Видавництво НАДПСУ, 2021. – 168 с.

4. Головенкін В.П. Педагогіка вищої школи: підручник / 2-ге вид., переробл. і доп. – Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 290 с.

5. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / О. І. Федоренко, В. О. Тюріна, С. П. Гіренко, С. М. Бойко, М. О. Котелюх, П. Д. Червоний, О. В. Медведєва ; за заг. ред. О. І. Федоренко. – Харків : ФОП Бровін О.В., 2020. – 240 с.

Допоміжна

Підручники, методичні та дидактичні матеріали, інформаційні ресурси

1. Болюбаш Н.М. Формування педагогічної компетентності магістрантів ІТ-спеціальностей засобами освітніх інформаційних технологій // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2019. Т. 71, № 3, С. 70-91. Режим доступу: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/2545>

2. Поясок Т.Б. Інтерактивний навчальний посібник «Сучасні технології освітнього процесу»: навчальний посібник / Т.Б. Поясок, О.І. Беспарточна, О.В. Костенко. – Кременчук: ПП Щербатих О.В., 2019. – 224 с.

3. Прищак М.Д. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі / М.Д. Прищак, О.Б. Залюбівська. – Вінниця: ВНТУ, 2019. – 150 с.

4. Педагогіка та психологія вищої школи: навчальний посібник / Л.Г. Кайдалова, І.С. Сабатовська-Фролкіна, Н.В. Альохіна, Н. В. Шварп. Харків: НФаУ, 2019. – 248 с.

5. Болюбаш Н.М. Теоретичні засади інтенсифікації навчального процесу засобами освітнього інформаційного середовища вищого навчального закладу

// Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. – 2019. Т. 84, № (II). – С. 164–174. Режим доступу: <https://osvita.eeipsy.org/index.php/eeip/article/view/545>.

6. Болюбаш Н.М. Інформаційно-комунікаційні технології у вищій освіті: сучасний стан та перспективи розвитку // Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. – 2020. Т. 86, № (I). – С. 84-96. Режим доступу: <https://osvita.eeipsy.org/index.php/eeip/article/view/669/642>.